

مقالاتی در باب :

اصول بنیادین حقوق بشر در اسلام

مؤلف :

مجتبی سجایی

مهدی اسلام دوست - احسان قربانی

www.ketab.ir

بر شناسه:	سنجایی، سمانه، ۱۳۶۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	مقالاتی در باب اصول بنیادین حقوق بشر در اسلام/مؤلف: سمانه سنجایی، مهدی اسلام
دوست، احسان قربانی:	
مشخصات نشر:	تهران: جدی کار، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری:	۷۱ص:
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۵-۱۸-۴
وضعیت فهرست نویسی:	فیبیا:
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	حقوق بشر - جنبه های مذهبی -- اسلام -- راهنمای آموزشی(عالی)
موضوع:	Human rights -- Religious aspects -- Islam -- Study and teaching (Higher)
موضوع:	حق حیات
موضوع:	Right to life
موضوع:	کرامت انسانی
موضوع:	Dignity
موضوع:	آزادی بیان
موضوع:	Freedom of expression
موضوع:	مشارکت سیاسی
موضوع:	Political participation
موضوع:	اسلام دوست، مهدی، ۱۳۷۷ -
شناسه افزوده:	قربانی، احسان، ۱۳۷۸ -
موضوع:	BP 230/1
موضوع:	۲۹۷/۴۸۳۴:
موضوع:	۶۱۶۰۰۸۸۰

مذهبی در باب: اصول بنیادین حقوق بشر در اسلام

نویسنده: سمانه سنجایی - مهدی اسلام دوست - احسان قربانی

چاپ نخست: ۱۳۹۹؛ شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۵-۱۸-۴

حروفچینی و آماده سازی: انتشارات جدی کار

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ایران هنر

کلیه حقوق برای انتشارات جدی کار محفوظ است.

انتشارات جدی کار

میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید، بین وحیدنظری و روانمهر، پلاک ۵

تلفن: ۶۶۴۱۱۱۶۳؛ دورنگار: ۶۶۴۰۴۰۱۰

پیشگفتار

از قدیم الایام همواره افراد و گروه هایی بوده اند که سعی در تضییع حقوق انسانها به طور مستقیم و غیر مستقیم ، برای رسیدن به منافع خود داشته اند ، فلذا از همان ابتدا تعالیم دینی و اخلاقی و نظریات اندیشمندان و بشر دوستان حول محور حمایت از حقوق و آزادی های انسان بوده است .

امروزه حقوق بشر مقوله ای است که در سطح ملی ، منطقه ای و بین المللی به آن پرداخته می شود و به حقوق انسان به سرفرازیان بودن توجه دارد ، بدین معنا که استحقاق انسان ها برای دارا شدن حقوقی جهان نامول ذاتی و غیر قابل سلب که تحت عنوان حقوق بشر شناخته می شوند ارتباطی با دین و فرسنگ ربان و نژاد آنها ندارد . بلکه هر انسانی با هر تفکر و ملیتی مستحق دریافت این حقوق و محترم شمردن آن توسط دولت ها ، سازمان ها و مردم سراسر جهان می باشد .

این همان مطلبی است که قرآن کریم در آیه (یا ایها الناس اعرفوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحدہ) به آن اشاره دارد : (ای مردم از پروردگارتان بپرهیزید که شما را از یک نفس واحد به وجود آورد .)

انسان خلیفه ی خدا در زمین است: (و إذ قال ربک للملائکة إني جاعل فی الأرض خلیفة)، (البقره: ۳۰). ترجمه: «هنگامی که پروردگار تو به فرشتگان گفت: من در روی زمین جانشین قرارخواهم داد». خلیفه ای با صلاحیت و مسؤول، به همین اساس انسان بر همه مخلوقات برتری و فضیلت دارد: (و لقد کرما بنی آدم و حملناهم فی البر و البحر و رزقناهم من الطیبات و فضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلاً)، (الإسراء: ۷۰). ترجمه: «ما بنی آدم را گرامی داشتیم

و آن‌ها را در خشکی و دریا (بر مرکب‌های راهوار) حمل کردیم و از انواع روزی‌های پاکیزه به آن‌ها روزی دادیم، و بر بسیاری از خلق خود برتری بخشیدیم.»

انسان در تعالیم اسلامی موجودی ارزشمند شناخته می‌شود چرا که او موجودی دارای شعور، اراده و اختیار است و باید به دیده‌ی احترام به او نگریست.

در همین راستا بران شدیم تا به بررسی چند مورد از بنیادی‌ترین حق‌های بشری، پردازیم که در ادامه به توضیح و تفصیل آنها خواهیم پرداخت.

در تالیف این مجموعه به نکاتی اشاره شده است که یادآوری آن در اینجا لازم به نظر می‌رسد :
نخست : آنکه دال قابل فهم تر بودن آن برای افراد سعی شده ابتدا مفاهیم و تعاریف آورده شود و سپس بررسی تطبیقی صورت گیرد.

دیگر آنکه، در این کتاب، سعی شده بخشی از حقوق و آزادی‌ها به عنوان بنیادی‌ترین و مهم‌ترین آنها بررسی شود.

نکته آخر : از آنجا که در چارت جدید رشته حقوق، درسی ۲ واحدی تحت عنوان حقوق بشر اسلامی وجود دارد، این مجموعه می‌تواند منبع مناسبی برای دانشجویان محترم جهت آشنایی با مفاهیم باشد.

فهرست مطالب

۵	پیشگفتار حق حیات
۵	بررسی حق حیات
۶	حق حیات چگونه حقی است
۶	بررسی ماهیتی حق حیات
۷	حق حیات و اسناد حقوق بشری
۸	حق حیات در سایر اسناد حقوق بشری
۱۰	ویژگی حق حیات
۱۰	مسائل مرتبط با حق حیات
۱۱	تکالیف دولت ها نسبت به حق حیات
۱۲	حق حیات در ایران
۱۳	مقدمه کرامت انسانی
۱۳	مفهوم کرامت انسانی
۱۴	تعریف واژه کرامت انسانی
۱۵	کرامت انسانی از دیدگاه اسلام
۱۵	کرامت ذاتی
۱۷	تفاوتها بین اعلامیه حقوق بشر و اعلامیه حقوق بشر اسلامی

- ۲۰.....کرامت انسانی در قانون اساسی
- ۲۱.....کرامت انسانی در منشور حقوق شهروندی
- ۲۲.....نتیجه گیری کرامت انسانی
- ۲۳.....آزادی بیان
- ۲۳.....بررسی آزادی بیان
- ۲۴.....توجیه حق بر آزادی بیان
- ۲۴.....عناصر آزادی بیان
- ۲۵.....آزادی بیان در اسناد بین المللی حقوق بشر
- ۲۵.....اعلامیه جهانی حقوق بشر
- ۲۶.....میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی
- ۲۷.....کنوانسیون اروپایی حقوق بشر
- ۲۷.....کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر
- ۲۸.....منشور آفریقایی حقوق بشر
- ۲۸.....کنوانسیون حقوق کودک
- ۲۹.....آزادی بیان در کنوانسیون حمایت از حقوق کارگران مهاجر
- ۲۹.....اعمال محدودیت نسبت به آزادی بیان
- ۳۰.....محدودیت آزادی بیان در اعلامیه جهانی حقوق بشر
- ۳۱.....محدودیت آزادی بیان در میثاق بین المللی مدنی و سیاسی
- ۳۱.....محدودیت آزادی بیان در کنوانسیون اروپایی حقوق بشر

- ۳۱..... محدودیت آزادی بیان در کنوانسیون آمریکایی حقوق بشر
- ۳۲..... محدودیت آزادی بیان در منشور آفریقایی حقوق بشر
- ۳۳..... محدودیت های آزادی بیان در کنوانسیون حقوق کودک
- ۳۳..... حق آزادی بیان در ایران
- ۳۴..... مقدمه مشارکت سیاسی
- ۳۵..... مشارکت سیاسی
- ۳۶..... مراتب مشارکت سیاسی
- ۳۷..... واژه انتخابات
- ۳۷..... همه پرسی (رفراندوم)
- ۳۸..... واژه همه پرسی
- ۳۸..... حق مشارکت سیاسی در قانون اساسی
- ۴۰..... حق مشارکت سیاسی در منشور حقوق شهروندی
- ۴۲..... حق مشارکت سیاسی در اسلام
- ۴۴..... حق مشارکت سیاسی در اعلامیه حقوق بشر اسلامی
- ۴۵..... مفهوم انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان
- ۴۶..... نتیجه گیری مشارکت سیاسی
- ۴۷..... مقدمه حق بر دادخواهی عادلانه
- ۴۸..... حق برخورداری از دادخواهی عادلانه
- ۵۰..... مراتب حق برخورداری از دادخواهی عادلانه

حق حیات

پیشگفتار:

حق حیات بنیادی‌ترین ارزش انسانی است، که هیچکدام از حق‌ها و ارزش‌های انسانی دیگر نمی‌توانند بر آن مقدم شوند.^۱ انسان فاقد حیات، فاقد عقل و اختیار است. فلذا باید حق حیات را پایه‌ای‌ترین و بنیادی‌ترین ارزش انسانی دانست. همچنین حق حیات سرچشمه تمامی ارزش‌های انسانی دیگر می‌باشد. معمولاً در مقابل حق حیات، حق آزادی را قرار می‌دهند و در همین راستا نظریات مختلفی ایجاد شده است. عدالتی معتقدند باید برای رسیدن به آزادی حیات را فدا کرد یا حیات دیگری را گرفت. ماه‌مانطور که اشاره شد، این نظریات رد می‌شود. چرا که حق حیات مقدم بر تمامی ارزش‌های انسانی دیگر است و برای رسیدن به آن ارزش‌ها نمی‌شود حیات را قربانی کرد. در این پژوهش قصد داریم به بررسی جلوه‌های گوناگون حق حیات بپردازیم.

بررسی حق حیات:

همواره در کنار واژه حیات از لفظ حق استفاده می‌شود. در عالم حقوق در مقابل هر حقی، تکلیفی قرار دارد و به تبع آنها ذیحق و مکلف. حال این سوال مطرح می‌شود که در ارتباط با حق حیات چه کسی ذیحق می‌باشد و چه کسی مکلف است؟ که به شرح آن خواهیم پرداخت حق‌های بشری مطالباتی هستند که نیازمند وجود مکلف و متعهد می‌باشند. در حقیقت حق‌های بشری از سوی دارنده حق مطالبه، و از سوی دیگر تکلیف و تعهدی بر عهده طرف مقابل اند.^۲ حق حیات، برخلاف دیگر حق‌ها از وضعیت دوگانه‌ای برخوردار است. وضعیتی که در آن فرد، همزمان

^۱ قاری سید فاطمی، سید محمد، حقوق بشر در جهان معاصر، ج ۲، ص ۳۷

^۲ قاری سید فاطمی، سید محمد، حقوق بشر در جهان معاصر، ج ۲، ص ۳۹